

ZAMONAVIY O'ZBEK OILALARIDA OTA-ONA VA FARZANDLAR MULOQOTIDA YUZAGA KELAYOTGAN O'ZARO NIZOLAR VA ULARNING PSIXOLINGVISTIK TADQIQI

O'rinboyev Odiljon Ahmadovich

*Farg'ona shahar 7-o'rta ta'lim
maktab tarbiya fani o'qituvchisi
urinboyevodiljon98@gmail.com*

Annotatsiya: *Maqola hozirgi kunda ba'zi o'zbek oilalarida ota-ona va farzandlar muloqotida yuzaga kelayotgan o'zaro nizolar va ularning psixolingvistik tadqiqi haqidagi dolzarb masalalari qamrab olgan. Shuningdek, muallif o'zbek oilalarida ota-ona va farzandlar muloqotida yuzaga kelayotgan o'zaro nizolarni bartaraf etish yo'l-yo'riqlari haqida fikr yuritgan.*

Kalit so'zlar: *oila, ota, ona, farzand, tarbiya, mehr-muhabbat, e'tibor, kitob mutoolasi, tinglash va tushunish.*

Abstract: *The article covers current issues of mutual conflicts arising in the communication between parents and children in modern Uzbek families and their psycholinguistic research. The author also thought about the ways to resolve conflicts between parents and children in Uzbek families.*

Key words: *family, father, mother, mother, child, education, love, attention, reading, listening and understanding.*

Аннотация: *В статье освещаются актуальные вопросы взаимных конфликтов, возникающих в общении родителей и детей в некоторых узбекских семьях, и их психолингвистическое исследование. Автор также задумался о методических рекомендациях по разрешению конфликтов между родителями и детьми в узбекских семьях.*

Ключевые слова: *семья, отец, мать, ребенок, воспитание, привязанность, внимание, чтение, слушание и понимание.*

KIRISH

O'zbekistonda ota-onalar va bolalar o'rtasida qo'llaniladigan o'zbek muloqot uslubini ijtimoiy-lingvistik tadqiqotlarni ilgari surish va qo'llab-quvvatlash muhim rol o'ynaydi. Bunday tadqiqotlar o'zbek jamiyatidagi ota-ona va bola muloqotining qonuniyatlari va dinamikasini yaxshiroq tushunishga yordam beradi hamda muloqot uslublari bolaning rivojlanishi, til o'zlashtirishi va umumiy oilaviy munosabatlarga qanday ta'sir qilishi haqida tushuncha beradi. Ota-onalar va bolalar samarali muloqotining ahamiyati haqida jamoatchilikni xabardor qilish va ta'limni rivojlantirishga harakat qilishi va oilalarda ijobiy muloqot amaliyotini qo'llab-quvvatlash uchun resurslar va dasturlarni ishlab chiqishni rag'batlantirishi mumkin. Bundan tashqari, O'zbek tili va madaniyatini targ'ib qilish va saqlashga yordam beradigan rasmiy muloqotlar va ommaviy nutqlarda o'zbek tilidan foydalanishni rag'batlantirishga harakat qilishi kerak. Bunga ikki tillilik va ko'p tillilikni targ'ib qilish tashabbuslari, til ta'limi dasturlarini

qo'llab-quvvatlash hamda o'zbek tilidan turli sohalarda foydalanishni qo'llab-quvvatlash bo'yicha siyosat va qoidalarni ishlab chiqish kiradi. Umuman olganda, hukumatlarning ota-onalar va bolalar o'rtasida qo'llaniladigan o'zbek muloqot uslubining ijtimoiy-lingvistik tadqiqotlarini rag'batlantirish va qo'llab-quvvatlashda ishtirok etishi ijobiy oilaviy munosabatlarni mustahkamlashga, til va madaniy xilma-xillikni targ'ib qilishga hamda o'zbek jamiyatining umumiy farovonligiga hissa qo'shishi mumkin. .

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Oila bu-qarindoshlik darajasiga ega bo'lgan va shunday yashaydigan odamlar guruhi. Oila so'zi lotin tilidan olingan famulus bu "xizmatkor" yoki "qul" degan ma'noni anglatadi. Darhaqiqat, ilgari bu ibora usta uyining qarindoshlari va xizmatkorlarini o'z ichiga olgan.

Oilaning huquqiy tizim uchta munosabatlar turlari belgilangan:

-qarindoshlik bilan qarindoshlik: bitta ota-onadan chiqqan odamlar;

-yaqinlik bilan qarindoshlik: turmush o'rtog'i va turmush o'rtog'ining qon qarindoshlari o'rtasida mavjud bo'lgan munosabatlar;

-fuqarolik munosabatlari: asrab olish.

Oilaning ijtimoiy funktsiyasi-Ijtimoiy muhitda ta'lim va yaxshi xulq-atvorni targ'ib qilish oilaning vazifasidir. Xuddi shunday, o'z a'zolarini bolani ijtimoiylashuvi uchun zarur bo'lgan axloqiy va ijtimoiy qadriyatlar ostida tarbiyalash.

Psixolingvistika-nutqning hosil bo'lishi, shuningdek, nutqni idrok etish va shakllantirish jarayonlarini ularning til tizimi bilan o'zaro bog'lanishi holatida o'rganuvchi fan; psixologiya va lingvistikaning sintezidan paydo bo'lgan. P. inson nutqiy faoliyati modelini va psixofiziologik nutqiy shakllanishini ishlab chiqib, ularni psixologik eksperimentlar yo'li bilan tekshiradi. Tadqiqot manbayi bo'yicha tilshunoslikka yaqin bo'lgan P. o'z tekshirish usullari bo'yicha psixologiyaga yaqin turadi. Unda o'zaro bog'lanishli eksperiment, "semantik differensial" kabi va boshqa eksperimental usullar qo'llanadi. P. bir qator amaliy masalalar [ona tili, ayniqsa, xorijiy tilni o'rgatish; maktabgacha yoshdagi bolalarning nutqiy tarbiyasi va logopediya masalalari; miyadagi nutqiy markazlar kasalliklari klinikasi; nutqiy ta'sir ko'rsatish muammolari (xususan ommaviy axborot vositalari faoliyatida va targ'ibot ishlarida); sud psixologiyasi va kriminalistika (mas, kishilarni ularning nutq xususiyatiga qarab tanib olish, aniqlash); mashina tarjimasida hamda nutqiy axborotni EHMga kiritish muammolari va boshqalarni nazariy jihatdan tushuntirish zarurati tufayli o'tgan asrning 60-yillarida paydo bo'lgan. "P." termini o'tgan asrning 60-yillari o'rtalarida amerikalik olimlar tomonidan amaliyotga kiritilgan. O'zbekistonda ushbu sohada bir qancha ishlar bajarilgan bo'lsada, haqiqiy ma'nodagi psixolingvistik tadqiqotlar endigina boshlanmoqda.

Oilalarida ota-ona va farzandlar muloqotida yuzaga kelayotgan o'zaro nizolar-Hozirda shiddat bilan rivojlanayotgan bu zamonda insoniyat ba'zida taraqqiyotdan ham kech qolmoqda. Bunday shiddat ko'plab oilalarda ota-ona va farzandlar orasida kelishmovchiliklar va tushunmovchiliklarga sabab bo'lmoqda, buning oqibatida oiladagi a'zolar orasida keskin nizolar kelib chiqmoqda. Nizolarni bir nechta hayotiy omillar vositasida o'rganib chiqib yechim topish hozirgi kunning muhim va dolzarb masalalardan biri bo'lib qolmoqda.

1-omil. Qat'iylik: O'zbek ota-onalari, ayniqsa, intizom va ta'lim bilan bog'liq masalalarda o'z farzandlariga qattiqqo'l bo'lishadi. Ular ko'pincha katta umidlar qo'yadilar va farzandlaridan itoatkorlikni talab qiladilar. Bu esa hozirgi zamon bolasiga yoqmaydigan holatlardan biri bo'lib boryapti.

2-omil. Rus pedagog -psixologi Anna Babinaning fikricha-Ota-onalarning 30% dan ortig'i bolalar bilan bo'lgan nizolarning asosiy sababi sifatida maktabdagi natijalarni ko'rishadi. Ko'pincha ular bolalarni o'rganish uchun barcha sharoitlarni yaratadilar va agar maktab o'quvchilari beparvolik bilan o'qishsa va uy vazifalarini bajarishni istamasalar, unda bunday xatti-harakatlar yumshoq qilib aytganda, norozilik va o'qituvchilarning sharhlarini keltirib chiqaradi - "qildi. "o'rganmadim", "qilmadim", "bajarmadi", "sinab ko'rmadim" - jazoga olib keladigan g'azab. Tabiiyki, bolalar maktabda o'qish va xatti-harakatlarga o'z qarashlariga ega. Ulardan bir nechtasi o'z xatolarini tan olishga tayyor va darhol o'zini tuzatishga kirishadi, shuning uchun uzoq davom etadigan mojaro kafolatlanadi.

3-omil. Xulq-atvor qoidalarini buzish- Bolalarning ta'kidlashicha, ota-onalar bilan nizolar ko'pincha oilada o'rnatilgan xulq-atvor qoidalarini buzish tufayli sodir bo'ladi. Bu televizor, kompyuter, telefon bilan "aloqa"; rejim momentlariga rioya qilmaslik; intizomsizlik; uy ishlariga beparvolik. Bolalar jamoat joylarida ota-ona nervlarini sinab ko'rishadi, boshqa odamlar ishtirokida ruxsat etilgan narsalarning chegaralari kengaytiriladi deb o'ylashadi. Biroq, onalar va ota-onalarning noroziligi atrofdagi odamlarning munosabati bilan kuchayadi. Ota-onalar xijolatda. Qoidaga ko'ra, agar faqat bolalar kattalarni manipulyatsiya qilishga ruxsat berilsa, ziddiyat muqarrar. Hayotni turlicha idrok etish. Uzoq vaqt davomida bolalar ota-onalarini eng aqlli, chiroyli, bilimdon deb bilishadi. Ammo yoshi bilan hayot haqidagi tasavvurlar o'zgaradi va bolalar atrofdagi dunyo haqida o'z fikrini shakllantira boshlaydi: o'z manfaatlari, o'z kiyinish uslubi, maqsadlari va ustuvorliklari paydo bo'ladi. Shu bilan birga, ota-onalarning emas, balki tengdoshlarning fikri obro'li bo'ladi, shuning uchun maslahat va ogohlantirishlar qabul qilinmaydi. Ularning qarama-qarshiliklarni bitta izohi bor - ota-onalar hech narsani tushunmaydilar.

4-omil. Do'stlar bo'yicha kelishmovchiliklar-Ota-onalar farzandlarini noto'g'ri qilishga moyil. Albatta, ular eng zo'r: mehribon, qobiliyatli, o'qimishli, chunki ularga hech qachon yomon narsa o'rgatilmagan, shuning uchun men ularni boshqalarning yomon ta'siridan himoya qilmoqchiman. Shuning uchun kattalar ko'pincha o'z farzandlariga ba'zi do'stlari bilan muloqot qilishni taqiqlaydi va boshqalar bilan yaqinlashishni rag'batlantiradi. Ota-onalarning reaksiyasini tushunish mumkin, lekin bolalarning sezgilariga ham ishonish kerak. Bola do'stlarni aqli bilan emas, qalbi bilan tanlaydi.

5-omil. Bolalarning bezovtaligi-Bolalar uzr so'rab, qo'pollik qilsa, qo'pollik qilsa, pul yoki xarid talab qilsa, kattalar g'azablanadi. Afsuski, bolalar hali ham yaqinlarining sa'y-harakatlari va qurbonliklarini qanday qadrlashni bilishmaydi, ularning xatti-harakati ularni sevadigan va faqat eng yaxshisini tilaydigan odamlarga qanday zarar etkazishini tushunmaydilar.

Yuqoridagi omilda buzilgan munosabatlarni tiklash bo'yicha :

O'z farzandi bilan qarama-qarshilikda bo'lgan ota-onalar bu mojaroni qanday hal qilishni hayron qolishadi. Bolaga bosim o'tkazish va jazolash kabi usullar mavjud. Ammo ular konstruktiv emas, chunki bolani doimiy ravishda o'z irodasiga bo'ysundirib, ota-onalar uning

salohiyatini rivojlantirishni to'xtatadilar va jazo odat tusiga kirmasligi kerak bo'lgan istisno choradir. Ishlaydigan yagona narsa - ota-onaning o'ziga bo'lgan ishonchi, bu sizga qat'iy pozitsiyani egallashga, polemikaga kirmaslikka, bolalarning tajovuzkor xatti-harakatlariga javob bermaslikka imkon beradi.

Bolalar bilan nizolarning sabablari nima bo'lishidan qat'i nazar, ularni hal qilishning umumiy tamoyillari quyidagi harakatlarni o'z ichiga oladi:-g'azabingiz sababini tushuning, his-tuyg'ularingizni nazorat ostiga oling.Mojaroga kirishayotganda bolaning qanday maqsadlarga intilayotganini tushunish bolangiz bilan ohangingizni ko'tarmasdan yoki o'tmishdagi noroziliklarni eslamasdan, bunday xatti-harakatlarning qisqa muddatli va uzoq muddatli oqibatlarini tahlil qilmasdan, norozilingiz sabablari haqida gapiring.Bolaga uning pozitsiyasini diqqat bilan tinglab, gapirish imkoniyatini bering bolani niyatlarining samarasizligiga ishontirishga urinmasdan, mojaroni "suyaklari bilan" ajratib oling nizodan chiqish yo'li bo'yicha raqibning takliflarini tinglang va o'z fikringizni bildiring har ikki tomon uchun eng maqbul variantni tanlab, kelishuvga kelish.Nizolarni tinchgina hal qilish odatiy holga aylanishi kerak. Shu bilan birga, bolalar o'zlarining majburiyatlari borligini aniq bilishlari kerak.

Ota-onalar bilishi kerak bo'lgan mas'uliyatni rivojlantirish uchun bir nechta qoidalar:

Agar bola o'zi uchun muhim masalalarni muhokama qilishda ishtirok etsa yaxshi - bu maqsadni belgilash, motivatsiya va mas'uliyatning asosidir.Oilada uyg'un muhitni saqlash va keraksiz nizolarning oldini olish uchun mashg'ulotlarni neytral ob'ektga - o'qituvchiga, o'qituvchiga o'tkazish yaxshiroqdir. Savol - bu sizga kerakmi? O'qituvchi o'rgatadi, bola o'rganadi. Bu yerda nima qilyapsiz? Ota-onalar o'qituvchi rolini o'z zimmalariga olmasliklari kerak. Siz allaqachon farzandingiz hayotida juda muhim rolga egasiz. Agar rollar to'g'ri taqsimlangan bo'lsa, unda uyda janjallar kamroq bo'ladi va bola keyinchalik unga o'rgatadigan odamlar oldida vazifalarni bajarishda mas'uliyatni o'rganadi. Vaqti-vaqti bilan bola kim uchun o'qiyotganini eslatib turish muhimdir. Agar o'zi uchun bo'lsa, u o'z o'qishi uchun o'qituvchilar va o'zi oldida javobgardir. Agar siz uchun va siz o'qituvchi oldida bu jarayon uchun javobgar bo'lsangiz, bola buning uchun javobgar bo'lishi dargumon.Maktab - bu inson hayotidagi bosqich va bolalar uchun aynan shu hayotga tayyorgarlik ko'rish uchun yaxshi platforma. Farzandingizga ushbu bosqichdan o'tish va kerakli ko'nikmalarga ega bo'lish imkoniyatini bering”.

-Yuqorida aytib o'tganimizdek, ota-onalar bilan nizolar juda tez-tez yuzaga keladigan muammodir. Ushbu muammoni hal qilishning bir necha yo'li mavjud. Avvalo, siz ushbu holatlarning sabablarini ko'rishingiz kerak. Ba'zida buni qilish osonroq, ba'zan esa qiyinroq. Buning sababi sirtida yotadi va oila a'zolari buni ko'rmaydilar. Bu erda tashqi nuqtai nazar juda foydali. Bu holatda psixolog bilan maslahatlashish janjal nima sabab bo'lganini tushunishga yordam beradi va oiladagi munosabatlarni qanday yaxshilashni aniqlaydi. Agar siz bolani juda tez jahldor deb hisoblasangiz, u bilan rozi bo'lishning iloji yo'q, u hamma narsani tom ma'noda "adovat bilan" qabul qiladi, o'smirlik mashg'ulotlari, masalan, "Tuyg'ular hukmdori" kursi unga foydali bo'ladi . . Bu erda, qiziqarli tarzda, yigitlar o'zlarining his-tuyg'ulari qaerdan kelib chiqqanligini bilib olishadi, g'azablanish va boshqa his-tuyg'ularning sabablarini ko'rishni va to'g'ri ifodalashni o'rganadilar. Treningdan so'ng ishtirokchilarning fikr-mulohazalariga ko'ra, oilada o'g'irlik ancha yengillashgan, o'smirlar va ularning ota-onalari o'rtasidagi munosabatlar

yaxshilangan. Esda tutish kerak bo'lgan asosiy narsa - oilada asosiy narsa - sevgi. Va siz har doim bir-biringiz uchun eng yaqin va eng aziz odamlar bo'lib qolasiz.

Janjalsiz munosabatlarga ega ideal oilalar yo'q. Hamma ota-onalar mojarolarda murosaga kelish va muzokaralar olib borishni bilishmaydi. Nima uchun ota-onalar va bolalar o'rtasida tushunmovchiliklar ko'pincha sodir bo'ladi va ularni qanday qilib oldini olish kerakligini tushuntiramiz.

Ota-onalar va bolalar o'rtasidagi nizolar: Ota-onalar va bolalar o'rtasidagi munosabatlarning tabiati oiladagi vaziyatga, bolaning yoshiga qarab rivojlanadi. Oila ichidagi nizolarni qanday hal qilishni tushunish uchun ularning sabablarini bilishingiz kerak. Keling, ko'pchilik oilalar duch keladigan muammolarni tahlil qilaylik: ota-ona e'tiborining etishmasligi, haddan tashqari himoyalaniş, o'tish davri. Biz har bir holat uchun amaliy tavsiyalar beramiz va ota-onalar bolalar bilan ziddiyatga rioya qilishlari kerak bo'lgan umumiy qoidalarni beramiz.

Diqqatning etishmasligi-Yosh ota-onalar har doim ham bo'sh vaqtlarini chaqaloqqa bera olmaydilar, chunki ularda ish, uy ishlari bor. Bundan tashqari, bolalar katta hissiy qaytishni talab qiladilar, buning uchun ota-onalar har doim ham etarli ichki resurslarga ega emaslar. Aka yoki opa-singilning tug'ilishi bilan oiladagi to'ng'ich bolaga e'tibor etishmasligi muammosi yanada dolzarb bo'lib qoladi. Ko'pincha, oilada eng kichigi paydo bo'lgandan so'ng, oqsoqol hasadgo'y, injiq, xafa, jahldor bo'lishni boshlaydi.

Bolalarni solishtirmang va "biri chiroyli, ikkinchisi aqlli" kabi maqtoqlar aytmang. Siz bolalarni turli yo'llar bilan sevishingiz kerak, lekin ular o'zlarini teng darajada sevishlarini his qilishlari va hech qanday farqni sezmasliklari kerak. Farzandingizga uni sevishingizni ayting va so'zlarni harakatlar bilan tasdiqlang. Farzandingizga qancha vaqt va e'tibor berayotganingiz emas, balki uning sifati muhim

2. Ota-onani haddan tashqari himoya qilishi-Bola bilan zamonaviy oilada muammolar haddan tashqari himoyalaniş tufayli paydo bo'lishi mumkin. Doimiy nazorat ostida bo'lgan bola qiyin vaziyatlarda o'z tajribasiga ega bo'lolmaydi. Ota-onaning tashvishi esa uni ojiz qiladi. Misol uchun, ota-onalar o'g'lining nufuzli universitetga mustaqil ravishda kirishiga ishonmaydi. Ular barcha aloqalarini "ko'taradilar", o'g'lini qabul qilishga rozi bo'lishadi va birinchi sentyabrda uni qo'l bilan universitetga olib kelishadi. Haddan tashqari himoyalanişga asoslangan nizolardan xalos bo'lish uchun qo'rquv bilan kurashing va bolaga ishonishni o'rganing, uning mas'uliyat doirasini kengaytiring. Uni har xil muammolar va xatolardan himoya qilishga urinmang, bu mumkin emas. Unga qiyinchiliklarni engishga va xatolardan saboq olishga o'rgating. U o'z tajribasiga ega bo'lsin. Bolaga doimo u erda ekanligingizni va yordam berishga tayyor ekanligingizni tushuntiring va unga yordam so'rashga o'rgating. Bolaga yordam bermang va hech narsa qilmang - siz u bilan bir marta qildingiz (agar u so'rasa), keyin chetga chiqdingiz va unga ham xuddi shunday qilishga ruxsat bering.

Oilada tinchlikni saqlash uchun quyidagi tavsiyalarga amal qiling:

Oilaviy marosimlarni boshlang - birgalikda nonushta yoki kechki ovqat, dam olish kuni kechqurun multfilm tomosha qiling va muzqaymoq iste'mol qiling. Bu bolaga barqarorlik va xavfsizlik hissi beradi. Bolalarni turli yo'llar bilan seving. Bolalarning har birining ehtiyojlari va xususiyatlariga ko'ra ko'proq yoki kamroq emas. Misol uchun, bir bola uchun sevgining namoyon bo'lishi uzoq, ochiq suhbat, boshqasi uchun esa o'yin. Farzandingizga nima

kerakligini o'ylab ko'ring va unga bering. Agar u butun oilasi bilan hayvonot bog'iga borishni istamasa, uni majburlamang, garchi bu sizga ajoyib g'oya bo'lib tuyulsa ham, bola nimani xohlashini so'rang. Bir necha bolali oilada yoshi kattaroq "ota-ona" qilmang. Bola aka-uka yoki opa-singilga g'amxo'rlik qilishi shart emas, lekin u xohlasa, kichik narsalarda yordam berishi mumkin. Sizning vazifangiz ma'lumotni to'g'ri etkazish, yordam so'rash va buyurtma berish emas.

O'smirlik davrida o'smirlar bilan bog'liq muammolar-O'smirlik inqirozi rivojlanishning tabiiy bosqichidir. Yosh davriylik nazariyasi o'smirlik inqirozini o'sishning majburiy elementi sifatida tavsiflaydi. Vaziyatning keyingi rivojlanishi kattalarning o'zini qanday tutishiga bog'liq - itoatkorlikni talab qiling, o'smirning muammolariga e'tibor bermang yoki muzokaralar olib borishga harakat qiling. Bolalarni solishtirmang va "biri chiroyli, ikkinchisi aqlli" kabi maqtoqlar aytmang. Siz bolalarni turli yo'llar bilan sevishingiz kerak, lekin ular o'zlarini teng darajada sevishlarini his qilishlari va hech qanday farqni sezmasliklari kerak. Farzandingizga uni sevishingizni ayting va so'zlarni harakatlar bilan tasdiqlang. Farzandingizga qancha vaqt va e'tibor berayotganingiz emas, balki uning sifati muhim.

O'smir bilan muloqot qilish uchun maslahatlar. Ko'proq tinglang va kamroq gapiring. Agar o'smir nimanidir baham ko'rmoqchi bo'lsa, gapni to'xtatmasdan tinglang. Agar u suhbatlashish uchun kayfiyatda bo'lmasa, savollar bilan g'ayratli bo'lmang - unga yaqin ekanligingizni va agar xohlasa, gaplashishga tayyor ekanligingizni ayting. Kamroq tanqid qiling. Agar siz mulohaza bildirmoqchi bo'lsangiz, avval maqtang (yaxshi bir narsa ayting), so'ngra uni tilak / iltimos sifatida bildiring. O'smirning g'oyalarini, his-tuyg'ularini, ehtiyojlarini, istaklarini kamaytirmang. U nima bo'lishidan qat'i nazar, "o't ochadi", u nimadan xavotirda bo'lmasin, tushunish va hurmat ko'rsating. Siz uchun bu bema'nilikdek tuyulishi mumkin, lekin u uchun bu muhim. Undan sizga biror narsa o'rgatishini so'rang. Masalan, yoshlar tendentsiyalari haqida gapiring. O'smir o'zini murabbiy sifatida his qilishdan mamnun bo'ladi. O'smirning qiziqishlari va muhitini tanqid qilmang. Bu yoshda ikkalasi ham juda muhim, shuning uchun "Men sizning do'stlaringizni yoqtirmayman" yoki "Aldamang" kabi iboralar, albatta, ziddiyatga olib keladi. Agar sevimli mashg'ulot yoki kompaniya xavfli deb hisoblasangiz, o'smirga buni o'zi ko'rishga yordam bering, dalillar va faktlar keltiring va alternativalar haqida gapiring. Ketorik hukmlardan qoching.

O'smir ota-onasini vasiy va nazorat qiluvchi kattalar sifatida emas, balki katta o'rtoq sifatida ko'rishni xohlaydi. Agar umumiy sababni topsangiz juda yaxshi bo'ladi. Janjal paytida bolalar bilan qanday munosabatda bo'lish kerak. Ota-onalar farzandlari bilan janjalda doimo o'zini to'g'ri tutishi kutiladi, lekin aslida ular nizoning boshqa tomonini eshitmasliklari yoki tinglamasliklari mumkin. Bu ularning farzandini sevmasligini anglatmaydi - sabab ortiqcha charchoq, ishdagi muammolar, to'plangan tirnash xususiyati va hissiy stress bo'lishi mumkin.

XULOSA

Ota-ona yetakchi, bola esa ergashuvchidir. Siz bolasiz yashay olasiz, lekin u sizsiz yashay olmaydi. Shuning uchun ota-ona katta rol o'ynaydi, mas'uliyatni o'z zimmasiga olishdan qo'rqmaydi va his-tuyg'ularini nazorat qiladi. Bola sizga ishonishi kerak. Agar siz va'da bergan bo'lsangiz, uni bajarang yoki nima uchun qila olmasligingizni tushuntiring. Bola o'z so'zini bajaradigan xotirjamroq, o'ziga ishongan ota-onalarga ishonadi. Bolani qiyin vaziyatlarda qo'llab-quvvatlang.

Bolaning his-tuyg'ularini qadrlamang va tajribalar uchun tanbeh qilmang. Sizning noroziligingiz faqat uning ahvolini og'irlashtiradi, u ko'proq tashvishlanadi, g'azablanadi, g'amgin bo'ladi. Uning his-tuyg'ulari haqida so'rang va o'zingiznikini baham ko'ring. Birgalikda ko'proq vaqt o'tkazing. Faqat maktab yoki o'rganilmagan darslar haqida gapiring. Bolaning qiziqishlari, istaklari va orzulari haqida bilib oling.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Pedagog -psixolog S.Yuldasheva va N.Norqulova “Nizoli oilalarga -ijtimoiy psixologik yordam ko'rsatish”
2. O.Hasanboyeva “Oila pedagogikasi”
3. Психолог.Психология фанлари номзоди А.Кузнецова ”Конфликты между родителями и детьми”